

[Willesen.]

har jeg ikke saa forførdelig meget ondt af. Med Hensyn til Husmanden vil jeg gøre opmærksom paa, hvad ogsaa den højtærede Minister var klar over var en Hovedsag, at Husmanden vil faa en stor Lettelse f. Eks. med Hensyn til Toldskatterne. Det er ikke mindst Landbruget, der betaler en meget stor Del af Toldbyrden. Der er Statistikere, der har regnet ud, at Toldbyrden pr. Husmandsfamilie paa 5 Medlemmer skulde være en 200—300 Kr. Det er ogsaa en Lettelse, der er værd at tage med og kapitalisere. Hvor meget eller hvor lidt der bliver til Udigningsrente, er jo et Spørgsmaal, hvis Indhold kan diskuteres. Husmanden faar ogsaa Hjælp til sine Afgifter og Prioriteter og den Slags Ting, som han antagelig har, hvilket slet ikke bliver saa lidt, og som den højtærede Minister ikke medregnede. Han bliver ogsaa fri for den eksisterende Bygningsskat. Det ene med det andet gør, at Lettelsen dog turde blive betydeligt større end beregnet af den højtærede Minister.

Den højtærede Minister kom dernæst med et Argument, som man har mødt Gang paa Gang, naar vi fremsatte disse Tanker, nemlig hvilken Garanti har man, selv om man tog Arbejdet op for at gennemføre en Reform af den her skitserede Art og virkelig fik den gennemført i sine Hovedtræk, for, at der ikke kommer et Tilbageslag, at man ikke vender tilbage til de gamle Skatteformer og Byrdeformer som tidligere? Nogen, hvad jeg vilde kalde, juridisk bombesikker Garanti kan man jo ikke skaffe i dette saa lidt som i alle andre Forhold, hvor det drejer sig om en historisk Udvikling, men jeg vil pege paa, at hvor man har gennemført sociale Reforme af virkelig dybtgaaende og grundlæggende Karakter, og vel at mærke gennemført dem paa fredelig Vis, altsaa ved det, man kunde kalde en fredelig Revolution eller en revolutionær Evolution, der har Reformerne vist sig langt mere holdbare, end hvor man enten stædigt har modsat sig deres tilstrækkelig tidlige Gennemførelse eller har gennemført dem med alt for voldsomme Spring og paa voldelig Vis. Jeg vil her, hvad jeg allerede gjorde i min Forelæggelsestale, pege paa Bondereformerne herhjemme af 1788. Der har vi jo faktisk i vor egen Historie et stort Eksempel paa en virkelig social Revolution, der blev gennemført saaledes, at de, der mente at have Tab af den i første Omgang, saavel som alle andre fik Gevinst af den i Længden, thi ogsaa her, i sociale Forhold, gælder det, at Ærlighed og Retfærdighed varer længst

for alle. Det er vor Overbevisning, at en Gennemførelse af Grundskyldreformen vilde være til Gevinst for alle, ogsaa for alle Grundejere, der vel at mærke er arbejdende og ikke blot spekulerende. En Garanti mod en Tilbagevenden til gamle Forhold ligger jo alene deri, at Virkningerne af Reformen bliver saadanne, at man siger: Vi ønsker ikke det gamle tilbage. Der var jo heller ingen absolut juridisk Garanti for, at ikke Herremandsvældet igen blev indført efter 1788, thi Bønderne fik ingen politisk Magt, men Garantien laa i de heldbringende Konsekvenser for det hele Samfund. Kun en Garanti af den Art kan man skaffe i denne Slags Spørgsmaal, men den har ogsaa i Historiens Løb vist sig at være tilstrækkelig.

Den højtærede Minister spurgte, hvad vi forstod ved Udtrykket „Grundrente“. Ja, Grundrente er et gammelt nationaløkonomisk Begreb; det er Forskelsrenten for de forskellige Jordstykker i Forhold til deres Beliggenhed og Bonitet. Man kan sige det saadan, at Grundrenten er det normale Udbytte af Jorden, efter at alle Driftsomkostninger er trukket fra, derunder Kapitalrente, Arbejds løn og lignende; det er den Del, som bliver tilbage som Følge af Naturens Godhed eller Samfundets Vækst. Det er det, vi forstaar ved Grundrente, og selve dens Konstatering er et vurderingsteknisk Spørgsmaal. Jeg er ikke Vurderingstekniker, men jeg har forhørt mig hos Vurderingsteknikere, og de har erklæret, at Vurdering efter dette Princip ikke alene er mulig, men ogsaa er den egentlig rigtige.

Til Slutning sagde den højtærede Minister om vort tredie Forslag, at han fandt, at det var en Tilbagekaldelse af de to andre. Jeg gør opmærksom paa, at det, som jeg ogsaa sagde ved Forelæggelsen, er et Udsnit af det store Forslag, suppleret med en Del Forholdsregler, der tager Sigte paa visse enkelte Forhold i Øjeblikket. Og det at gennemføre en Del af vort Forslag kan dog umuligt betragtes som en Tilbagekaldelse. Nej, en Gennemførelse af 3 pCt. Grundskylden og Ophævelse af Bjendomsskatterne, saaledes som det foreslaas i vort mindre Lovforslag, er saa langt fra at være en Tilbagekaldelse, at det tværtimod vil være et Skridt fremad i den Retning, vi tilstræber. En Gennemførelse af dette Lovforslag vilde i Virkeligheden være en Anerkendelse af vort til Grund liggende Princip. Hvis den højtærede Minister ønsker at kalde det en Tilbagekaldelse, ja, saa maa han gerne kalde det saaledes, blot han vil gennem-